

بررسی میزان استناد به مجلات انگلیسی زبان علوم پزشکی ایران در ویکی‌پدیا

حمیدرضا داودی^۱، علیرضا نوروزی^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: با توجه به اهمیت تأثیر مجلات علمی بر دانش‌نامه‌های عمومی، هدف از انجام پژوهش حاضر، شناسایی میزان استناد به مجلات انگلیسی زبان ایرانی حوزه علوم پزشکی مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در دانش‌نامه ویکی‌پدیا بود.

روش بررسی: این مطالعه از نوع توصیفی بود که با روش تحلیل استنادی و فنون علم‌سنجی انجام شد. جامعه آماری تحقیق را ۲۸۲ مجله انگلیسی زبان مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران تشکیل داد. عنوان هر یک از مجلات در دانش‌نامه ویکی‌پدیا مورد جستجو قرار گرفت. به منظور توصیف داده‌ها فراوانی و درصد گزارش گردید.

یافته‌ها: از میان ۲۸۲ مجله مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۱۴ مجله از مقالات دانش‌نامه ویکی‌پدیا استناد دریافت کرده بودند که این ۱۱۴ مجله در مجموع ۱۰۹۱ استناد را به خود اختصاص دادند. همچنین، مجله Archives of Iranian Medicine با دریافت ۹۷ استناد، بیشترین استناد را از ویکی‌پدیا دریافت کرده بود. مجلات حوزه موضوعی «حرفه پزشکی» بیشترین تعداد استناد را از ویکی‌پدیا دریافت کردند. از میان مقالات استنادکننده در ویکی‌پدیا، ۴۱۲ مقاله به زبان انگلیسی منتشر شده بود که بیشترین سهم را در میان زبان‌های مقالات ویکی‌پدیا داشت. همچنین، در بین مقالات استنادکننده در ویکی‌پدیا، مقالات دارای طبقه‌بندی موضوعی گیاهان، بیشتر به مجلات وزارت بهداشت استناد کرده بودند.

نتیجه‌گیری: مجلات حوزه علوم پزشکی با بهبود سیاست‌ها و تصمیمات خود می‌توانند نقش مهم‌تری در ویکی‌پدیا و دانش‌نامه‌های برخاسته به عنوان یک ابزار ترویج علم ایفا کنند و تأثیر اجتماعی و استنادی بیشتری داشته باشند. از این رو، متولیان و سیاست‌گذاران علوم پزشکی در کشور با توجه بیشتر به رابطه بین دانشگاه‌ها و مجلات علمی با عموم مردم، به ترویج علم و تأثیرگذاری اجتماعی کمک می‌نمایند.

واژه‌های کلیدی: مقاله مجله؛ ضریب تأثیر مجله؛ کتابسنجی؛ ایران

پیام کلیدی: نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مجلات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور در دانش‌نامه ویکی‌پدیا به عنوان پل ارتباطی میان مفاهیم علمی و عموم مردم به میزان نسبتاً کمی مورد استناد و توجه قرار گرفته‌اند.

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۸/۲۳

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۹/۱۴

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۹/۱۵

ارجاع: داودی حمیدرضا، نوروزی علیرضا. بررسی میزان استناد به مجلات انگلیسی زبان علوم پزشکی ایران در ویکی‌پدیا. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۴۰۰؛ ۱۸ (۵): ۲۲۴-۲۱۶

اطلاعاتی آن‌ها، پل ارتباطی جذابی میان علم و عموم مردم می‌باشند، اما با توجه به چرخه انتشار سالانه و هزینه‌های بالا، نمی‌توان گفت راه‌حل کاملاً مناسبی برای این مسأله هستند (۳).

با روی کار آمدن فن‌آوری وب دو (Web 2.0)، دسترسی به اطلاعات در فضای اینترنت دچار تحول و تکامل دیجیتالی شد. پایه اصلی وب ۲، تعامل با

مقاله حاصل پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد به شماره ۱۰۴۲۱۴ می‌باشد که با حمایت دانشگاه تهران انجام شده است.

۱- کارشناس ارشد، علم‌سنجی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

۲- دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

نویسنده طرف مکاتبه: علیرضا نوروزی؛ دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران، تهران، ایران

Email: noruzi@ut.ac.ir

مقدمه

مهم‌ترین شاخص‌ها و سنج‌های ارزیابی توانمندی کشورها، میزان انتشارات (Publications) علمی، اختراعات و استنادات آن‌ها می‌باشد. کشورها برای پیشرفت و توسعه، نیازمند سرمایه‌گذاری در بخش تحقیق و توسعه هستند. برای دستیابی به این مهم، باید علم، فن‌آوری و نوآوری در میان عموم مردم تبدیل به ارزش شود و مورد توجه قرار گیرد.

با توجه به افزایش روزافزون گستره علم، ایجاد پل ارتباطی مناسب میان عامه مردم و مفاهیم علمی به جهت ترویج علم، امری ضروری است (۱). بدیهی است که پیشرفت‌های سریع در پژوهش‌های علمی، با افزایش تخصصی شدن علوم و زبان فنی آن‌ها همراه می‌شود. این مسأله باعث ایجاد شکاف بین دانشمندان و عموم مردم می‌شود. بنابراین، نیاز عموم به ارتباط با علم، یک قسمت جانبی از خلاقیت علمی به شمار می‌رود که باید به آن توجه گردد (۲). یکی از ابزارهایی که می‌تواند به ترویج علم و نزدیک شدن زبان علم و مردم کمک کند، «دانش‌نامه‌ها» به ویژه دانش‌نامه‌های الکترونیکی دسترسی آزاد هستند. دانش‌نامه‌ها با صرفه‌جویی در زمان مخاطب و همچنین، پاسخ دادن به نیاز

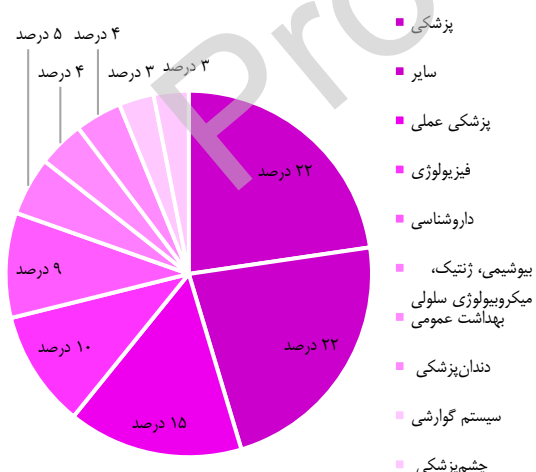
دیگران برای انجام کارهایی است که به صورت انفرادی انجام پذیر نیست. همین راستا، وب ۲ می‌تواند عموم مردم را برای انجام امور خاصی به کار گیرد و یا آن‌ها را برای همکاری به خود جذب کند. با توجه به کاربردهای وب ۲، یکی از نرم‌افزارهای اجتماعی مهم در حوزه مدیریت و تسهیم دانش، ویکی‌ها هستند. در همین راستا، ویکی‌پدیا یک دانش‌نامه مبتنی بر اینترنت است که به یکی از پربازدیدترین وبگاه‌های موجود در وب تبدیل شده است. این دانش‌نامه با داشتن رتبه سیزدهم، یکی از محبوب‌ترین وبگاه‌های رتبه‌بندی شده توسط Alexa تا تاریخ می سال ۲۰۲۱ است (۴). این رتبه ویکی‌پدیا در وبگاه Alexa نشان دهنده حجم زیاد ترافیک بازدید کاربران جهان و مقبولیت این دانش‌نامه می‌باشد. بدین جهت می‌توان نتیجه گرفت که ویکی‌پدیا به عنوان یک دانش‌نامه عمومی، توانسته است ارتباط مناسبی با عموم مردم جهان برقرار نماید و همان پل ارتباطی مورد نظر بین عامه مردم و علم به منظور اشاعه دانش و ترویج علم باشد.

با توجه به اهمیت نگاه به جایگاه بهداشت و سلامت به عنوان دغدغه‌های اصلی جوامع در کل جهان، بررسی میزان استناد به مجلات این حوزه در دانش‌نامه ویکی‌پدیا، بیان‌کننده ارتباط بهتر مجلات این حوزه با عموم مردم و تأثیرگذاری مثبت بر سلامت عمومی جامعه است. پژوهش‌های اندکی در داخل و خارج از کشور در مورد استناد مقالات و مجلات در ویکی‌پدیا صورت گرفته است. Teplitzkiy و همکاران در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر عواملی مانند ضریب تأثیر و سیاست دسترسی آزاد بودن مجله بر میزان استناد دریافتی از ویکی‌پدیا پرداختند و به این نتیجه رسیدند که افزایش ضریب تأثیر و دسترسی آزاد بودن مجله، هر دو باعث افزایش دریافت استناد از ویکی‌پدیا می‌شود. همچنین، گزارش نمودند که در صورت ثابت ماندن موضوع و ضریب تأثیر، مجله دارای دسترسی آزاد، ۴۷ درصد شانس بیشتری برای دریافت استناد از ویکی‌پدیای انگلیسی به نسبت مجله دارای حق اشتراک خواهد داشت (۵). Nielsen در تحقیق خود به بررسی استنادهای مقالات ویکی‌پدیا و مقایسه آن با آمار مجله‌ها در پایگاه JCR (Journal Citation Reports) پرداخت. در پژوهش وی، شاخص‌هایی مانند ضریب تأثیر و میزان استناد مورد بررسی قرار گرفت. Nielsen دریافت ۱۰ مجله‌ای که بالاترین ارزش را به لحاظ ضریب تأثیر و میزان استناد دارند، در میان ۱۹ مجله پراستاد ویکی‌پدیا قرار گرفته‌اند. همچنین، نتیجه‌گیری کرد مجلاتی که از در پایگاه JCR از شاخص ضریب تأثیر و میزان استناد بیشتری برخوردار هستند، از سوی ویکی‌پدیا نیز بیشتر مورد استناد قرار گرفتند (۶).

مطالعات مذکور با بررسی استنادات در ویکی‌پدیا، به بررسی رابطه مجلات و ویکی‌پدیا به عنوان یک ابزار ترویج علم پرداخته‌اند، اما با توجه به اهمیت تأثیر مجلات علمی بر عموم جامعه، تحقیق حاضر تلاش نمود تا به این پرسش پاسخ دهد که «وضعیت استناد مجلات مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ویکی‌پدیا به چه صورت است؟» و میزان تأثیر مجلات علمی بر ترویج علم را مورد بررسی قرار داد.

یافته‌ها

در جدول ۱، تنها ۲۰ مجله پراستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آمده است. تعداد کل مجلات این وزارتخانه ۲۸۲ مجله بود که از این میان، ۱۱۴ مجله استناد دریافت کرده بودند. جدول ۱ نشان داد که مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، به طور میانگین ۳/۸ استناد دریافت کرده‌اند. تعداد استنادات دریافتی از ویکی‌پدیا و درصد استناد دریافتی به تفکیک حوزه موضوعی مجلات نیز در شکل ۱ آمده است.

شکل ۱: تعداد استنادات دریافتی مجلات مورد تأیید وزارت بهداشت به تفکیک حوزه موضوعی

روش بررسی

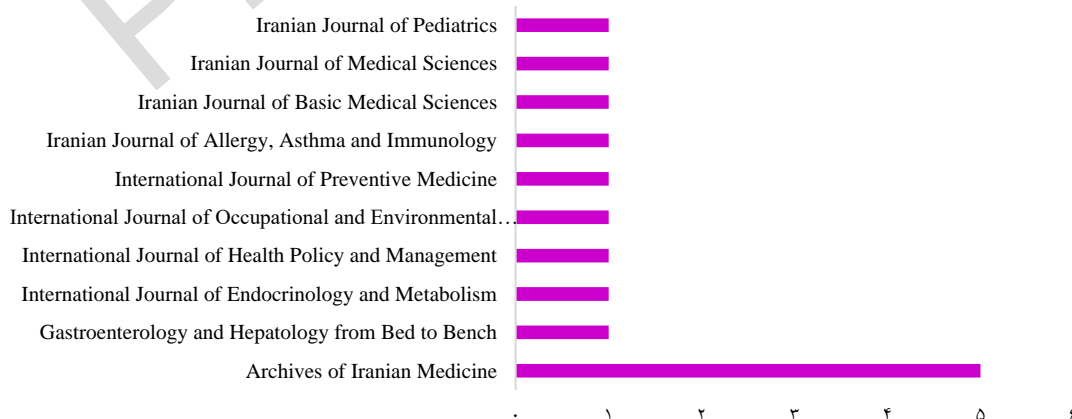
این پژوهش به روش توصیفی و با رویکرد علم‌سنجی صورت گرفت. جامعه مورد بررسی شامل مجلات انگلیسی زبان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موجود در وبگاه بانک اطلاعات نشریات علوم پزشکی کشور

جدول ۱: تعداد استناد مجلات انگلیسی زبان حوزه علوم پزشکی ایران

نام نشریه	تعداد استناد
Archives of Iranian Medicine	۹۷
Journal of Research in Medical Sciences	۷۵
Iranian Journal of Public Health	۵۵
International Journal of Preventive Medicine	۴۳
Iranian Journal of Basic Medical Sciences	۳۸
Iranian Journal of Medical Sciences	۳۲
Advanced Biomedical Research	۲۶
Dental Research Journal	۲۶
International Journal of Endocrinology and Metabolism	۲۶
International Journal of Occupational and Environmental Medicine	۲۶
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	۲۵
International Journal of Health Policy and Management	۲۲
Research in Pharmaceutical Sciences	۲۱
Avicenna Journal of Phytomedicine	۲۰
Gastroenterology and Hepatology from Bed to Bench	۱۹
Iranian Journal of Pediatrics	۱۹
Journal of Medical Ethics and History of Medicine	۱۹
Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology	۱۸
Iranian Red Crescent Medical Journal	۱۷
Journal of Ophthalmic and Vision Research	۱۷

کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را نشان می‌دهد. مجله Archives of Iranian Medicine با داشتن ۵ مقاله پراستناد، بیشترین سهم را داشت. طبقه‌بندی موضوعی مقالات استنادکننده در ویکی‌پدیا به مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تعداد تکرار آن‌ها در جدول ۴ ارایه شده است. لازم به ذکر است که به دلیل تعداد زیاد طبقه‌بندی‌های موضوعی مقالات استنادکننده به مجلات مورد تأیید وزارت بهداشت، موضوعاتی در جدول آورده شده است که حداقل شش بار در مقالات ویکی‌پدیا تکرار شده‌اند.

در جدول ۲ عنوان تمامی ۱۱۴ مجله انگلیسی‌زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت که از ویکی‌پدیا استناد کرده‌اند، به تفکیک حوزه موضوعی آورده شده است. از میان مقالات مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مقالات دارای بیشتر از ۵ استناد، در پژوهش حاضر به عنوان مقالات پراستناد در نظر گرفته شدند. جدول ۳ عنوان مقالات پراستناد و تعداد استناد آن‌ها را نشان می‌دهد. شکل ۲ تعداد مقالات پراستناد منتشر شده در مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید

شکل ۲: مجلات دارای مقاله پراستناد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

جدول ۲: مجلات مورد تأیید وزارت بهداشت دریافت‌کننده استناد به تفکیک حوزه موضوع

عنوان مجله	موضوع مجله (تعداد)
Iranian Journal of Parasitology	انگل‌شناسی (۱)
Iranian Journal of Microbiology	ایمونولوژی، میکروبیولوژی (۴)
Jundishapur Journal of Microbiology	
Journal of Medical Microbiology and Infectious Diseases Vaccine Research	
Anesthesiology and Pain Medicine Addiction and Health	آسیب‌شناسی عمومی (۵)
Bulletin of Emergency And Trauma Journal of Renal Injury Prevention	آسیب‌شناسی بالینی (۳)
Journal of Injury and Violence Research	
Iranian Journal of Pathology	
Zahedan Journal of Research in Medical Sciences Iranian Journal of Medical Sciences	بهداشت عمومی (۵)
Shiraz e Medical Journal	
Razavi International Journal of Medicine Journal of Research in Health Sciences	بیماری‌های پوست (۱)
Journal of Occupational Health and Epidemiology	
Iranian Journal of Dermatology	
Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology	بیماری‌های عفونی (۳)
Archives of Clinical Infectious Diseases Iranian Journal of Virology	بیماری‌های کودکان (۲)
Iranian Journal of Pediatrics	
Iranian Journal of Neonatology Iranian Journal of Otorhinolaryngology	بیماری‌های گوش، حلق، بینی (۱)
Journal of Food Quality and Hazards Control	بیماری‌های مرتبط با مواد غذایی (۱)
Journal of Arthropod-Borne Diseases BioImpacts	بپوشیمی، ژنتیک، میکروبیولوژی سلول (۹)
Nephro-Urology Monthly International Journal of Molecular and Cellular Medicine	پزشکی در محیط‌های خاص (۱)
Journal of Applied Biotechnology Reports	
International Journal of Nano Dimension	
Asia Pacific Journal of Medical Toxicology Journal of Medical Signals and Sensors	پزشکی عملی (۸)
Iranian Journal of Toxicology	
Journal of Archives in Military Medicine Journal of Research in Medical Sciences	پزشکی (۱)
Advanced Biomedical Research	
International Journal of Occupational and Environmental Medicine	
Avicenna Journal of Medical Biotechnology Medical Journal of The Islamic Republic of Iran	تاریخ پزشکی (۱)
Asian Journal of Sports Medicine	
Archives of Academic Emergency Medicine International Journal of Travel Medicine and Global Health	جراحی (۴)
Journal of Research on History of Medicine	
World Journal of Plastic Surgery Journal of Lasers in Medical Sciences	چشم‌پزشکی (۳)
International Journal of Organ Transplantation Medicine	
Annals of Colorectal Research Journal of Ophthalmic and Vision Research	حرفه پزشکی (۱۷)
Journal of Current Ophthalmology	
Medical Hypothesis, Discovery & Innovation in Ophthalmology Iranian Journal of Public Health	
International Journal of Preventive Medicine Iranian Journal of Basic Medical Sciences	
International Journal of Health Policy and Management Journal of Medical Ethics and History of Medicine	
Iranian Red Crescent Medical Journal	

جدول ۲: مجلات مورد تأیید وزارت بهداشت دریافت‌کننده استناد به تفکیک حوزه موضوع (ادامه)

عنوان مجله	موضوع مجله (تعداد)
Acta Medica Iranica	حرفه پزشکی (۱۷)
Iranian Biomedical Journal	
Caspian Journal of Internal Medicine	
Journal of Biomedical Physics & Engineering	
Journal of Iranian Medical Council	
Iranian Journal of Nuclear Medicine	
Asia Oceania Journal of Nuclear Medicine & Biology	
Crescent Journal of Medical and Biological Sciences	
Health Promotion Perspectives	
Iranian Rehabilitation Journal	
Nanomedicine Journal	
Dental Research Journal	دندان‌پزشکی (۵)
Journal of Dental Research Dental Clinics Dental Prospects	
Iranian Endodontic Journal	
Avicenna Journal of Dental Research	
Journal of Dental Materials and Techniques	
Journal of Diabetes & Metabolic Disorders	دیابت (۱)
Iranian Journal of Radiology	رادیولوژی (۱)
Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences	روان‌پزشکی (۳)
Iranian Journal of Psychiatry	
International Journal of Applied Behavioral Sciences	
Journal of Pediatric Nephrology	سیستم ادراری تناسلی (۱)
Journal of Orthopedic and Spine Trauma	سیستم اسکلتی و عضلانی (۲)
Archives of Bone and Joint Surgery	
Tanaffos	سیستم تنفسی (۲)
Urology Journal	
Iranian Journal of Child Neurology	سیستم عصبی (۴)
Basic and Clinical Neuroscience	
Cell Journal (Yakhteh)	
International Clinical Neuroscience Journal	
International Journal of Endocrinology and Metabolism	سیستم غدد مترشحه داخلی (۲)
Middle East Journal of Cancer	
Journal of Cardiovascular and Thoracic Research	سیستم قلبی و عروقی (۲)
ARYA Atherosclerosis	
Gastroenterology and Hepatology from Bed to Bench	سیستم گوارشی (۲)
Middle East Journal of Digestive Diseases	
International Journal of Hematology-Oncology and Stem Cell Research	سیستم‌های خونی و لنفاوی (۱)
Iranian Journal of Pharmaceutical Research	داروشناسی (۹)
Research in Pharmaceutical Sciences	
DARU Journal of Pharmaceutical Sciences	
Advanced Pharmaceutical Bulletin	
Journal of Research in Pharmacy Practice	
Jundishapur Journal of Natural Pharmaceutical Products	
Journal of Chemical Health Risks	
Journal of Herbmed Pharmacology	
Avicenna Journal of Phytomedicine	
Archives of Iranian Medicine	فیزیولوژی (۴)
Iranian Journal of Kidney Diseases	
Journal of Family & Reproductive Health	
Galen Medical Journal	
International Journal of Fertility & Sterility	مامایی و پرستاری (۲)
International Journal of Reproductive BioMedicine	
Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research	
International Journal of Community Based Nursing and Midwifery	
Journal of Education and Health Promotion	
Nursing and Midwifery Studies	
Journal of Caring Sciences	

جدول ۳: مقالات پراستناد مجله‌های مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

عنوان مقاله	عنوان مجله	تعداد استناد
Review on iron and its importance for human health	Journal of Research in Medical Sciences	۲۸
The Novel Coronavirus: A Bird's Eye View	International Journal of Occupational and Environmental Medicine	۱۹
Clinical Endocrinology in the Islamic Civilization in Iran	International Journal of Endocrinology and Metabolism	۱۱
Life of Dr. Joseph Plumb Cochran, Founder of Iran's First Contemporary Medical College	Archives of Iranian Medicine	۹
Investigation of Toxic Metals in the Tobacco of Different Iranian Cigarette Brands and Related Health Issues	Iranian Journal of Basic Medical Sciences	۸
Use of ketamine in severe status asthmaticus in intensive care unit	Iranian Journal of Allergy, Asthma and Immunology	۸
A systematic review and meta-analysis on controlled treatment trials of metacognitive therapy for anxiety disorders	Journal of Research in Medical Sciences	۷
A tribute to Zakariya Razi (865 - 925 AD), an Iranian pioneer scholar	Archives of Iranian Medicine	۷
Analyzing clinical and electrophysiological characteristics of Paroxysmal Dyskinesia	Journal of Research in Medical Sciences	۷
Nail Molybdenum and Zinc Contents in Populations with Low and Moderate Incidence of Esophageal Cancer	Archives of Iranian Medicine	۷
Nutrient Supplementation for Age-related Macular Degeneration, Cataract, and Dry Eye	Journal of Ophthalmic and Vision Research	۷
Penile Inflammatory Skin Disorders and the Preventive Role of Circumcision	International Journal of Preventive Medicine	۷
Quaternary prevention, an answer of family doctors to overmedicalization	International Journal of Health Policy and Management	۷
Vascular injuries caused by tear gas shells: surgical challenge and outcome	Iranian Journal of Medical Sciences	۷
Continuing review of ethics in clinical trials: a surveillance study in Iran	Journal of Medical Ethics and History of Medicine	۶
Diphallus: Report on six cases and review of the literature	Iranian Journal of Pediatrics	۶
Impact of Ethnic Habits on Defecographic Measurements	Archives of Iranian Medicine	۶
Religious and Cultural Traits in HIV/AIDS Epidemics in Sub-Saharan Africa	Archives of Iranian Medicine	۶
Type 1 diabetes mellitus and gluten induced disorders	Gastroenterology and Hepatology from Bed to Bench	۶

به نشریات اعلام نکرده است. همچنین، مجلات این وزارتخانه در برخی حوزه‌های موضوعی مانند سیستم گوارشی، سیستم غدد مترشحه داخلی و چشم‌پزشکی نیازمند توجه بیشتری به حوزه ترویج علم هستند.

علاوه بر این، در میان مقالات استنادکننده ویکی‌پدیا به مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مقالات دارای طبقه‌بندی موضوعی گیاهان، بیماری‌های نادر و دندان‌پزشکی، بیشترین سهم را به خود اختصاص دادند که این را می‌توان حاصل سبقه کشور ایران در بحث گیاهان و گیاهان دارویی و درمان بیماری‌های نادر و همچنین، توجه به حوزه دندان‌پزشکی دانست. در میان مقالات ویکی‌پدیای استنادکننده به مجلات انگلیسی‌زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مقالات منتشر شده به زبان انگلیسی، عربی و فارسی به ترتیب بیشترین سهم را داشتند.

جامعه مطالعه حاضر شامل مجلات انگلیسی زبان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موجود در بانک اطلاعات نشریات علوم پزشکی کشور بود که در تاریخ ۲۸ مهر سال ۱۳۹۹ در یک فایل Excel بارگیری و ذخیره شد. این وبگاه به طور روزانه و هوشمند، اطلاعات خود را روزآمد می‌کند.

۱۰ زبان پراستفاده در مقالات استنادکننده به مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تعداد مقالات آن زبان در جدول ۵ آمده است.

بحث

تنها ۴۰ درصد از مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مقالات ویکی‌پدیا استناد دریافت کرده بودند که در مجموع میزان کمی است. دلیل آن را می‌توان کم‌توجهی مقالات ویکی‌پدیا به مجلات علمی و پژوهشی و کم‌توجهی پژوهشگران جهان به دانش‌نامه‌ها و به ویژه ویکی‌پدیا به عنوان ابزار قدرتمندی برای ترویج علم دانست. همچنین، دلیل دیگر آن می‌تواند تأثیر اندک دریافت استناد در ویکی‌پدیا بر میزان کلی استناد به مجلات و ضریب تأثیر آن‌ها باشد؛ چرا که که نشریات بیشتر به افزایش شاخص ضریب تأثیر توجه دارند و سیاست‌های مشخصی برای ترویج علم در وبگاه خود ندارند. در این راستا، کمیسیون نشریات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز سیاست‌گذاری مشخصی برای ترویج علم و ترویج یافته‌های حوزه علوم پزشکی

جدول ۴: طبقه‌بندی موضوعی مقالات استنادکننده در ویکی‌پدیا به مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ردیف	طبقه‌بندی موضوعی ویکی‌پدیا	تعداد تکرار	ردیف	طبقه‌بندی موضوعی ویکی‌پدیا	تعداد تکرار
۱	گیاهان	۲۱	۲۰	ژنتیک	۶
۲	بیماری‌های نادر	۱۸	۲۱	صرع	۶
۳	دندان‌پزشکی	۱۶	۲۲	غدد درون‌ریز	۶
۴	دیابت	۱۲	۲۳	مراقبت‌های بهداشتی	۶
۵	سندرم‌ها	۱۲	۲۴	مواد شیمیایی	۶
۶	ویروس کرونا	۱۲	۲۵	اختلالات عصبی	۵
۷	گیاهان دارویی	۱۱	۲۶	اصطلاحات پزشکی	۵
۸	داروهای ضد افسردگی	۱۰	۲۷	الکل	۵
۹	کووید ۱۹	۹	۲۸	تاریخ پزشکی	۵
۱۰	اندام‌های تناسلی	۸	۲۹	داروها	۵
۱۱	بیماری‌های خودایمنی	۸	۳۰	دانشگاه تهران	۵
۱۲	مجلات انگلیسی‌زبان	۸	۳۱	روان‌شناسی	۵
۱۳	ارتوپدی	۷	۳۲	زیست‌شناسی	۵
۱۴	پزشکان ایرانی	۷	۳۳	زیست‌شناسی مولکولی	۵
۱۵	چشم‌پزشکی	۷	۳۴	سرطان	۵
۱۶	مسکن‌ها	۷	۳۵	سلامت	۵
۱۷	باکتری‌ها	۶	۳۶	فلزات	۵
۱۸	درد	۶	۳۷	ویروس	۵
۱۹	روان‌پزشکی	۶			

جامعه راه یافته است.

جدول ۵: زبان مقالات استنادکننده ویکی‌پدیا به مجلات

انگلیسی زبان مورد تأیید کمیسیون نشریات وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

زبان	تعداد مقاله استنادکننده
انگلیسی	۴۱۲
عربی	۵۶
فارسی	۵۲
چینی	۴۵
فرانسوی	۳۷
اسپانیایی	۳۱
ایتالیایی	۲۹
آلمانی	۲۹
روسی	۲۹
لهستانی	۲۹

به همین جهت ممکن است پس از تاریخ ذکر شده، تغییراتی در فهرست مجلات صورت گرفته باشد که در تحقیق حاضر اعمال نشده است.

پیشنهادها

با توجه به پایین بودن تعداد استناد به مجلات انگلیسی زبان مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران در ویکی‌پدیا، پیشنهاد می‌شود که کمیسیون نشریات علمی این وزارتخانه در ارزیابی نشریات، امتیازهایی برای ترویج علم در شبکه‌های اجتماعی علمی به ویژه ویکی‌پدیا و دانش‌نامه‌های برخط فارسی و انگلیسی تخصیص دهد. همچنین، مدیران اجرایی مجلات می‌توانند پس از انتشار هر شماره مجله، در مقالات مرتبط موجود در ویکی‌پدیا، به مقالات منتشر شده در مجله خود استناد دهند یا از نویسندگان مقالات بخواهند که در ویکی‌پدیا مشارکت کنند و به این صورت، میزان استناد به مقالات مجله در دانش‌نامه‌های برخط را افزایش دهند. علاوه بر این، دست‌اندرکاران هر مجله می‌توانند با حضور هرچه بیشتر آن نشریه در شبکه‌های اجتماعی علمی و دانش‌نامه‌های برخط، امکان مشاهده‌پذیری و رؤیت‌پذیری مقالات آن نشریه و به دنبال آن، موجبات افزایش استناد به نشریه را فراهم نمایند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمام کسانی که در انجام هرچه بهتر این پژوهش همکاری نمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشته‌اند.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، می‌توان نتیجه گرفت که مجلات علمی برای پیشرفت در امر ترویج علم و دیده شدن در دانش‌نامه‌های عمومی، باید به مؤلفه‌های مختلفی مانند زبان، حوزه موضوعی پژوهش و... توجه کنند. همچنین، نتایج مطالعه حاضر برای دانشگاه‌هایی که دارای مجله‌های علمی هستند و سایر متولیان و سیاست‌گذاران علمی و پژوهشی قابل کاربرد است؛ چرا که مشخص می‌کند تا چه حد نتایج تحقیقات و برون‌دادهای علمی آن‌ها به بطن

References

1. Hassanzadeh M. Popularisation of science from view to action. Tehran, Iran: National Research Institute for Science Policy; 2012. p. 171. [In Persian].
2. Bensaude-Vincent B. A genealogy of the increasing gap between science and the public. *Public Underst Sci* 2001; 10(1): 99-113.
3. Lih A. Wikipedia as participatory journalism: Reliable sources? Metrics for evaluating collaborative media as a news source. *Proceedings of the 5th International Symposium on Online Journalism*; 2004 Apr 16-17; Austin, TX, USA.
4. Wikipedia Website [Online]. [cited 2021 Nov 20]; Available from: URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia>
5. Teplitskiy M, Lu G, Duede E. The transmission of scientific knowledge to wikipedia. *Proc Int AAAI Conf Weblogs Soc Media* 2021; 9(5): 96-100.
6. Nielsen FA. Scientific citations in Wikipedia. arXiv:0705.2106.

Proof Version

Citation Analysis of Iranian English-language Medical Journals in Wikipedia

Hamidreza Davoudi¹, Alireza Noruzi²

Original Article

Abstract

Introduction: This study endeavored to investigate citations to the Iranian English medical journals in Wikipedia.

Methods: This descriptive study was conducted based on citation analysis and scientometric techniques. The population included 282 English journals approved by the Iranian Ministry of Health and Medical Education. The full title, acronym, and abbreviated title of each journal were searched on Wikipedia and Google (site search), and data analysis was conducted through the Excel software.

Results: Wikipedia articles cited to 114 journals were approved by the Iranian Ministry of Health and Medical Education. These journals received 1091 citations. Among which, the journal of Archives of Iranian Medicine has received the most citations from Wikipedia articles. Journals in the field of medical profession received the most citations among journals approved by the Iranian Ministry of Health and Medical Education. Furthermore, 412 Wikipedia articles were in English. Among the Wikipedia articles, articles in the plant category have cited more to journals approved by the Iranian Ministry of Health and Medical Education.

Conclusion: Iranian medical journals, by improving their popularization policies and strategies can be recognized internationally in terms of article citation and science popularization of science. In view of this, science policymakers should pay more attention to the relationship between universities and scientific journals with the public, especially Wikipedia, to generalize and popularize the science and scientific information.

Keywords: Journal Article; Journal Impact Factor; Bibliometrics; Iran

Received: 14 Nov., 2021

Accepted: 05 Dec., 2021

Published: 06 Dec., 2021

Citation: Davoudi H, Noruzi A. Citation Analysis of Iranian English-language Medical Journals in Wikipedia. Health Inf Manage 2021; 18(5): 216-24.

Article resulted from MSc thesis No. 104214 funded by University of Tehran.

1- MSc, Scientometrics, Department of Knowledge and Information Science, School of Management, University of Tehran; Tehran, Iran

2- Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, School of Management, University of Tehran; Tehran, Iran

Address for correspondence: Alireza Noruzi; Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, School of Management, University of Tehran; Tehran, Iran; Email: noruzi@ut.ac.ir